

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Udsigt over Verdens-Krøniken fornemmelig i det Lutherske Tidsrum

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 227. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1817_309A-txt-shoot-idm6169/facsimile.pdf (tilgået 12. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

227

katolske Kirkes ikke offstafede. Dette kaldtes Presbyterianer. Difst nok fandtes hos Mange af disse strenge Calvinister, Sværmeri, Uthærlighed og Dragten efter jordløst Ting, men deres Klagesmål over den herstende Kirkes Luxurien og Nygårdsløshed blev dog daglig håndtere og det har hæftet sig paa mange Maader, at der fra Elisabeths Dage, udenfor deres Samfund, paa Halsen kun var siden Tro at finde. Nellemt dem opstode uærkvarde Christne Skalde, og Kraften vorte hos dem i samme Maal som den østog hos de Bispeelige. Af disse Kundeningen Daad ventes, og da Hine var udelukkende fra alle Embeder maatte vel Englands første Bedrift blive en Øystand. Elisabeths døg i Stilhed og eterlod sin glimrende men usikrerone til sin frenende Jakob Stuart, som alt forhen var Skotlands Konge. Saaledes kom da hele Det under een Herre, men sammenhældte Kun i Navnet Storbrittanien.

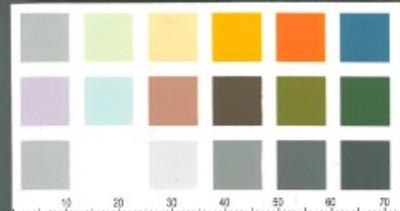
Skotland er et myt Navn paa højt set fordom kaldtes Albanien, og udmarket sig fra Britanniens og Galiciens ny Navne, ikke paa det forberligstige, ved i sin egen critiske Historie, at ståe som en Skrivsæll, der kun har sin Grund i nogle iste Clerkes flække Hjerner, hvori Navnet, der gennem Arkundredet tilhørde Island, soommede over til Albanien, og overfommede Landet i det elleste. Arkundredet Maan nu end kalde Sigt utroligt, saa er

P 2

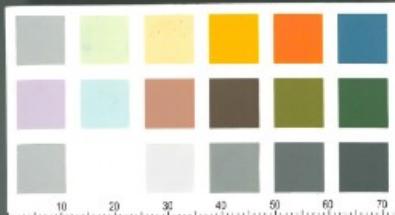

228

det dog vist, at ikke Albanien men Island forbe i Romernes Tid og indtil det tiende Arkundrede havnet Skotland, og mistede det omtrænt paa samme Tid, som Albanien kom til at føre det. Noget der er et Særen i Historien, naar man ikke vor antage, at Grunden til Navnet paa samme Tid flyttede. Allerebet dette viser nolkom hvilken fordom Dunkelhed der indhyller Skotlands ældre Historie, og derom mindes man kun alt for holdig ved hvert Skridt man gør i sine Spørgsmål om Høvdingernes Herkomst og Ejebne. For en stor Deel reiser denne Dunkelhed og Uvisbed sig nu sienhylig af den ubryte Skjødesløshed, hvormed man i den saakaldte visdomslølige Tid har i hele Britannien behandlet Fædrelandets Oldhistorie; af Værkundigheden i Landets gamle Sprug, og det Heng til Ørommerie, somme Ordspil og Eventyrlighed, der mere og mindre har hængt ved alle Dens Oldgrandstære, men paa Sonnerne maan vel Hjende Fædrene, og det er da alt forud at beskygte, at saadanne Folks Oldsagn og Sagastriber ere ej siert efterretteligere end deres Oldgrandstning. Noget der også ved nsiere Undersøgelse fuldstig stadsæster sig. I midlerstid behoves det ingenlunde med den, udenfor Britanniens og Nordens Tungemaal, Lærde, og udenfor sine egne Ørommerie og Ordspil, strenge og starpsidige Dommer, Pinkerton, at bryde Staven paa eengang over de Gamles Oldsnak og ve

Nyeres Kiste - Præk, thi begge Dele ere gode nok til sit Brug, og høre, hvor gale de ere, dog aldeles upaatværelig til Skotlands aandelige Historie, som baade er det, hvorefter Landen spørger, og det som skal tjene til at oplyse Folket udvortes Skjebne. Har nu Pinkerton, den første Skotter, der med Historien i Haand har trodset sine Landsmænds Fordomme, Det i, at Troe paa egne Dromme og ofsinlig Trods imod historisk Sandhed ubøjor Hovedstrækker i de ældre Kronikler og Antiquarernes Skrifter, da er det vist nok ingen behagelig men saare vigtig Oplyskning vi derved saae, den nemlig, at Hovedstrækker i den Land man hidtil kaldte Skottet, var Trods mod al ubehagelig Sandhed, og Fremtiden skal da vise, om den, som han mener, ene har sit Hjem i den celtiske Stamm i Landet, og om der er en anden, hvis bedre Land først nu begynder at vaagne og reise sig. At det nu virkelig omrent maae forholde sig saa i Sandhed, er udentvist noget af det Viseste og i al Fald det Glædeligste, man bliver vaer, ved at gennemgaae de forvirrede Sagn og Pinkertons lærlereige men aldeles utilfredsstillende Undersøgelser, saa man gør Kloget i endnu kun at sige det Altersobvindigste om et Folk og en Historie, der i sin dunkle Aftrog udentvist snart vil se By, om det saa end i vidtlængere Tidstand, end i den sachsiske Reformations Dage, skal rændes ved et Baal, der naturligvis vil

fortære meget, Folket endnu har Hjært, men ikke det Hjærted der tonede i Skotte-Sonneens, Ehos maa. Kingos, danske Psalmer.

Dette, at Danmark har Skotland at tække for sine helligste, dykreste, ja vel hardtad eneste danske Psalmer, maae indgyde hvert Dannemænd inderlig Beemod over den aandelige Sovn hvori Skatterne have bidindstil ligget, tilligemed det venlige Hjært, at Landen dog sikkertlig vaagner, og vaagner med Dre for de velsignede Tonner, den hidtil Jaonede Tonge til at isomme, men ligesom lagde paa Danmarks, og underlig maae vel under slige Omstændigheder det danske Hjært beraages ved den visse Fortælling, at Dal-Skotten lyngar endnu de samme Kæmpe-Biser som vorer Hædre, og ved det dunkle, men vist nok, rigtig fortægt, landsfarlige Oldsagn om Slottet, Spøger til den første Dannemarks Grobe og Stammedader til det Store Ravn.

Hvor nu at sige det Sædet man i Ørigt kan figa med Sikkerhed, da er det nuværende Skotland mod Vesten og Norden beboet af Folk der tale et blandet Tongemaal, hvori dog den galiske eller gammel-iriske Tonge oakenbar raader. Mod Østen og Siden derimod, nedenfor de grampianske Bjerge, boer et Folk, hvis Tongemaal, ligesom det engelske, er unægtelig udsprunget fra vor Norden, og sat i Folkets Mund ligge det danske langt nærmere end hvad der tales i England syd for Humber, ligesom det

